

Az Isten szerinti házasság

A Reformmozgalom és az Adventista Egyház között feszülő hitelvi ellentétek egyik pontja a házasság kérdésével kapcsolatos. Szükségesnek tartom ezt a témát a maga teljességében megvizsgálni, hiszen az idők folyamán ennek a témakörnek elég széles skálája került megfogalmazásra, és emelkedett hitelvi szintre a Reformmozgalom gyakorlatában. Ezek a fel-fel tűnő irányzatok mind olyan módon kaptak hangsúlyt a Reformmozgalom tanítási rendszerében, mint a régi, az eredeti adventista tanítás és hitelv.

Az úgynevezett „szent házasság”

A Reformmozgalom életében és tanításában kezdettől fogva napjainkig, újra és újra hangsúlyt kapott az úgynevezett „szent házasság” tana. A szent házasságról vallott elképzelés csak titokzatosan van jelen, mert senki sem képviseli nyíltan, hanem csak bizonyos időszakoként jön a felszínre közöttük, amikor éppen egy olyan képviselője támad, aki megfelelő befolyással bír ahhoz, hogy odafigyeljenek az általa mondottakra. Egyébként pedig csak titokban, személyes beszélgetések által képviselik és terjesztik, de attól óvakodnak, hogy írott anyagként is közreadják az elméletüket.

Az ilyen személyes beszélgetések által terjesztett módon ugyanis ki lehet kerülni azokat a személyeket, akikről eleve tudják, hogy nem lesznek fogékonyak az ilyen jellegű tanításaik iránt. Így történhetett meg, hogy bár már évek óta bibliamunkás voltam a Mozgalomban, mégis csak úgy jutott tudomásomra ez a tanítási irányzat, hogy egészen véletlenül tanúja voltam egy beszélgetésnek. Amikor ezt a friss élményemet elmondtam a legközelebbi munkásgyűlésen, akkor döbbsentem csak meg igazán, mert kiderült, hogy az ott lévő munkások és prédikátorok

többsége már szintén elfogadta a szent házassággal kapcsolatos nézeteket. Megdöbbenésem még inkább fokozódott, amikor a legnagyobb természetességgel a hitelvek idevonatkozó pontjára irányították a figyelmemet, amivel azt szerették volna bizonyítani, hogy amit ők mondanak, az a Reformmozgalom eredeti tanítása és állásfoglalása. Ezzel kapcsolatban a következő kijelentéseket találhatjuk a Reformmozgalom hitelveinek idevonatkozó gyűjteményében.

„A házasságról hisszük, hogy azt Isten rendelte, és az Éden kertjétől fogva a világ végéig megáldotta és megszentelte. Hiszük, hogy az emberi nem szaporodására, nem pedig kívánságának kielégítésére szolgáljon... Hiszük, hogy keresztényeknek a mértékletesség alapelvét (erkölcsi tisztaság) figyelembe kell venni, hogy testi és lelki erejüket ne áldozzák fel a szenvedély és alacsony testi kívánságok oltárán. Az Isten Igéjében erre vonatkozóan adott tanácsok útmutatóul szolgálnak nekünk a teljes tisztaságra... Minden esetben egy tagnak a gyülekezetbe való felvétele a ‘Krisztusban való erkölcsi tisztaság’ vallomásától függ.”
(Reformmozgalom hitalapelve és gyülekezeti rendje, 10. old. 18. pont)

Mint később megértettem, a hitelveknek ez a kijelentése általában kétféle értelmezést kapott a gyülekezetekben, és emiatt esetenként elég komoly belső feszültség előidézője lett. A Reformmozgalomban töltött utolsó években én magam is elég sokszor álltam szembe szinte az egész munkáskarral emiatt a hitelvi pont miatt, máskor pedig különböző bizottságok előtt kellett megjelennem számadásra, mivel nem tudtam elfogadni ezt a többség által képviselt elvi nézetet ebben a kérdésben. Bár a Biblia és a Bizonyoságtétel alapján nem tudtak meggyőzni, de később beláttam, hogy a hitelvek értelmezésében ők képviselték velem szemben a Mozgalom eredeti állásfoglalását. Értem ez alatt azt, hogy a hitelv megfogalmazói is ugyanúgy gondolkodtak ebben a kérdésben, mint azok, akik velem szemben álltak. A

következőkben két idézettel szeretném érzékeltetni az eredeti értelmezés lényegét.

„Ha pedig megnősül is valaki, csak egy szabály lehet. Ahol s amikor nincs gyermek (vagy közben szűzies önmegtartóztató élet) ott bűn van, annak minden következményével. Lehet, hogy nekünk nincsen elég tiszta felfogásunk ennek helyes megmagyarázására és megértésére, ezért újból a hindu nép nagy tanító mesterét Mahatma Gandit szólaltatjuk meg: 'Tagadhatatlan tény, hogy férfi és nő is csak akkor maradhat erőteljes, ha önmegtartóztató életet él.' Mit jelent ez más szóval? Azt, hogy férfiak és nők kerüljék a test gyönyöreit, ne ölelkezzenek, és az érzéki vágyódásoktól tartsák távol tekintetüket és álmaikat. Az a titokzatos erő, amit Istentől kaptunk, szigorúan fegyelmezendő, és át kell változtatnunk nemcsak testi, hanem szellemi és lelki értékekké is.

De mit látunk? Férfiak és nők, öregek és fiatalok bele vannak gabalyodva az érzéki örömökbe. Elvakítva a vágyakozástól, nem tudnak különbséget tenni jó és rossz között.” (Anuló Mihály: Legegészségesebb és így legolcsóbb életmód szépsége 13,1.)

„Vajon nagyobb bűn az, hogyha a nőtlen ember parázna életet él, mint az, aki házasságban van és véghez viszi a testi kívánságot? Hogy lehetne az egyiknél bűn, a másiknál pedig nem? Vajon jól cselekszenek a házasságban, amikor véghez viszik a közösülést csupán a szenvedély kielégítésére? Jól van ez a törvény szerint? Jó az és helyes, amikor csak a saját kívánsága miatt használja a nemi közösülést? De akkor miért ne tehetne úgy az ifjú is a barátnőjével? Ahogy az egyik, úgy a másik is a kívánságát hajtja végre, miközben vigyáz arra, hogy ne történjen fogamzás...

Mi kijelentjük, hogy csak egy út és egy felelet van az előbbi kérdésre. Felelet az, hogy a közösülési aktus meg volt engedve, de csak egy célra, a szaporodásra... Nem akarnánk, hogy valami félreértés legyen, ezért még egyszer

megismételjük. Bűnt cselekszenek a házastársak, ha a közösülést csak az ösztön kielégítésére élvezik, és ahhoz még anyagi védő eszközt is használnak.

Bűn házasságra lépni, ha nem akarnak gyermeket világra hozni, és nem akarnak családot alapítani, ez gonosztett és bűn... Ezt a bűnt le kell győznünk, ha vágyódunk arra, hogy a Szentlélek kiárasztásában legyen részünk és mennyei örömben.” (Ismeretlen szerzőtől: Bűn és tisztaság 5. old. (Jugoszláviában, a Reformmozgalom által kiadott magyar nyelvű írat)

Ezt az elméletüket Ellen White írásainak egyik gondolatából indítják, amely szerint *„Isten minden reánk bízott adományát – úgy a házasságot is – eltorzította a bűn. Az evangélium feladata azonban az, hogy visszaállítsa eredeti szépségébe és tisztaságába.”* (Ellen G. White: Gondolatok a hegyi beszédről 66-67. old.).

Szerintük ez a torzítás nem más, mint hogy a házastársak azon kívül is élnek nemi életet egymással, hogy ennek eredményeként gyermeket akarnának. Úgy gondolják, hogy erre is vonatkozik Péter apostol tanácsa, vagyis hogy *„tartóztassátok meg magatokat a testi kívánságoktól, amelyek a lélek ellen vitéznek.”* (1Pét. 2,11.). És szerintük természetesen Jóel próféta által is e miatt mondja az Úr, hogy *„menjen ki a vőlegény az ő ágyasházából és a menyasszony is az ő szobájából”* (Jóel. 2,16.). Ahogy az előbb idézett tanulmányból olvashattuk, hogy az író szerint a Szentlélek kiárasztásában csak azok részesülhetnek, akik legyőzték magukban ezt az ösztönös testi vágyat. Az erkölcsileg tiszta élet érdekében inkább menjen ki a vőlegény és a menyasszony az ágyasházából, mintsem hogy megkísértessenek egymás által arra, hogy pusztán a test kívánságának engedve nemi életet éljenek.

Az isteni Ige ilyen irányú értelmezése nagyon sok családot bontott fel és tett tönkre közöttük. A korábban egymást szerető házastársak is elhidegültek egymástól, csupán együtt éltek, a bensőséges szeretet minden jele nélkül. Ez az elhidegülés esetenként olyan méreteket öltött, hogy képtelenek voltak

tovább együtt élni, ezért inkább elváltak egymástól. Ennek a gyakorlatnak a szabályozására a Mozgalom vezetői bevezették a „válólevél” adását az ószövetségi minta szerint. A példa kedvéért egy ilyen eredeti „válólevelet” szeretnék bemutatni, amit 13 évi házasság után adtak egymásnak a házastársak azért, mert az egyik nem volt hajlandó nemi életet élni a házastársával.

„4. sz. melléklet: Jegyzőkönyv

Válólevél

Meggyőződésem és tökéletes hitbeli felfogásom alapján, én Glica Ludovika (Garait) az 1887. évben Ibanestben, Maros-Torda megyében, Transylvániában, Erdélyben lévő gyülekezetben születve, Máté. 19,12. és Pál apostolnak I. Thess. 4,4 és még más bibliaszövegek alapján kijelentem:

Részemről tökéletes szabad akaratot adok volt férjemnek, akivel 13 évig együtt éltem, miután mostantól kezdve hitem alapján egy szent és tiszta életet óhajtok élni. Nekem ezen férfiúval semmi benső érintkezésem nincs már. Volt férjemnek teljes szabadságot adok, hogy kereshet magának ismét kívánsága szerinti más feleséget abban az esetben, ha szüksége van asszonyra. Elmehet tőlem jó egyetértésben szabadon és egyedül. Miután három gyermekünk van, így kötelezem magam, hogy azoknak gondját viseljem. Férjem viszont arra kötelezi magát, hogy a földbirtok részét és házát átengedi a gyermekeknek, hogy ilyen módon azoknak fenntartását lehetővé tegye. Egyik gyermek 3 éves, egy másik 6 éves és a harmadik pedig 9 éves. Mindkettőnk beleegyezésével (kölcsonös megegyezéssel) adunk egymásnak egy örökre szóló válólevelet, három tanú jelenlétében.

Kiadatott tőlem:

Elfogadva általam:

Glica Ludovika s.k.

Glica N. s.k.

Tanúk:

Kürtös Teodor prédikátor,

Filiu Áron és Filiu Fironia”

(Paulini P.P.A: Az úgynevezett reformmozgalom keletkezése, tanítása, működése és végeredménye Romániában 11. old.)

Ezek az emberek a saját elképzelésüket magyarázták bele a Biblia különböző kijelentéseibe, mert Isten sohasem állított ilyen kívánalmat az emberrel szemben. A természetes nemi vágyat maga az Isten teremtette bele az emberbe, ezért ez a vágy önmagában nem lehet bűn. De azt is csupán egy torz elképzelésnek kell tekinteni, hogy ezt a vágyat le kell győzni, és meg kell tőle szabadulni. Elhiszem, hogy vannak olyan emberek, akiknél egyáltalán nem jelentkezik már a nemi vágy, de egészen biztos, hogy ezek az emberek vagy öregek már, vagy valamilyen vonatkozásban betegek, illetve a természetes nemi képességük hiányzik.

Azok az emberek, akik már úgymond legyőzték a nemi vágyukat, tehát ettől ők már megszabadultak, azok gyermekáldás céljából is alkalmatlanok a nemi életre. Hiába akar valaki gyermeket magának, de ha nincsenek nemi vágyai, akkor fizikailag alkalmatlan arra, hogy saját gyermeke legyen, legalábbis a férfiak esetében ez biztosan így van. Az az elmélet tehát csupán egy mese, hogy házáséletet élni csak gyermekáldás céljából szabad, egyébként pedig le kell győzni a vágyakat. Ha a vágyak legyőzése csak arra vonatkozik, hogy fizikailag ne gyakorolja a nemi életet, akkor az így gondolkodó embereknek azt mondaná Jézus, hogy *„hasonlatosak vagytok a meszelt sírokhoz, amelyek kívülről szépeknek tetszenek, belül pedig holtaknak csontjaival és minden undoksággal rakvák”* (Mt. 23,27.).

Akik úgy gondolják, hogy a bűnös kívánságok legyőzése csak annyiból áll, hogy nem cselekszenek bűnt, azok óriási tévedésben vannak, vagy pedig be akarják csapni magukat és másokat is. Ezek az emberek tragikus következmények között tapasztalják majd meg, hogy ők egyáltalán nem győzték le a vágyaikat. Amikor Ellen White azt mondja, hogy **„a házassági szövetség a legfeketébb**

bűnök takarója” (Pogány Lajos: A szív tisztasága – Ellen G. White írásaiból összeállítva – 42.2.), akkor ezt úgy is írhatta volna, hogy a **„szent házasság”** a legfeketébb bűnök takarója. Elég sok példát adott ugyanis a Reformmozgalom történelme arra vonatkozóan, hogy a „szent házasság” prófétái csupán a feleségeikkel kapcsolatban vallották és érvényesítették ezt az elméletüket, de más nőkkel kapcsolatban már nem tartották annyira fontosnak, hogy tiszta és szent életet éljenek. Ugyanakkor nagyon sokszor tapasztaltam, hogy milyen szívesen beszéltek ezek az emberek a nemi étellel kapcsolatos kérdésekről. Szinte süttött belőlük, hogy milyen fontos és kedves téma ez részükre, s így akaratlanul is elárulták magukat, felfedve azt, ami foglalkoztatta gondolataikat és érzelmeiket.

Isten tanácsa a házaséltre vonatkozóan

Pál apostol egy határozott hangú és világos útmutatást adó magyarázattal szolgál a házasságban élő férfi és nő számára a közöttük lévő nemi kapcsolatra vonatkozóan.

„Amik felől pedig írtatok nékem, jó a férfiúnak asszonyt nem illetni. De a paráznság miatt minden férfiúnak tulajdon felesége legyen, és minden asszonynak tulajdon férje. A feleségének adja meg a férj a köteles jóakaratot; hasonlóképen a feleség is a férjének. A feleség nem ura a maga testének, hanem a férjé; hasonlóképen a férj sem ura a maga testének, hanem a felesége. Ne fosszátok meg egymást, hanemha egyenlő akaratból bizonyos ideig, hogy ráérjete a böjtölésre és az imádkozásra, azután ismét együvé térjete, hogy a Sátán meg ne kísértsen titeket, mivelhogy magatokat meg nem tartóztathatjátok.” (1Kor. 7,1-5.)

Ez egy világos beszéd, és teljesen ellenkező útmutatást ad a házasságban élőknek, mint amit a „szent házasság” képviselői tanítanak. Mivel azonban Pál apostol írása egy Istentől ihletett

eligazító tanács, ezért elsőbbséget élvez minden más elmélettel és magyarázattal szemben. Ha Isten jónak látná, hogy az idők végén ezzel a korábban adott eligazítással ellentétes törvény szabályozza a házastársak nemi életét a gyakorlatban, akkor ezt csak egy ugyanilyen határozott és világos „*így szól az Úr*” által juttatná tudomásunkra. Isten azonban sem a Bibliában, sem a Bizonyosságtételek által nem adott olyan kinyilatkoztatást, amely által egyrészt érvénytelenítené a Pál apostol által adott szabályokat, másrészt pedig azt mondaná el világosan, hogy mit és hogyan kell másként tenni. A Bizonyosságtétel által, Isten határozott tanácsot ad a házasságban élőknek a mértékletes nemi életre, és óv attól, hogy perverz, illetve állatias indulatok és cselekedetek legyenek jelen a hívő emberek nemi életében. De sehol sem mondja azt, hogy a házastársak nem élhetnek nemi életet, illetve csak akkor, ha gyermeket akarnak. Ez az elmélet csupán az emberek gondolatában született meg, azonban Istenhez és a Biblia tanításához semmi köze sincs.

Szabad-é az embernek a feleségét elbocsátani?

A bűn világának egy állandóan visszatérő kérdése az, amit a farizeusok is feltettek Jézusnak: ***„Szabad-é az embernek az ő feleségét akármilyen okért elbocsátani?”*** (Mt. 19,3.). Az egész párbeszédből, ami ott akkor elhangzott, azt érthetjük meg, hogy Isten úgy szerezte a házasságot az Édenben, hogy az egy egész életre szóló kapcsolat legyen férfi és nő között. A bűn azonban minden Istentől kapott ajándékát eltorzította az életünkben, így a házasságot is. Az Úr viszont végtelen kegyelmében kész volt a bűn világában élő ember helyzetét is figyelembe venni, mert tudta, hogy milyen rettenetes helyzetet tud teremteni a bűn a házastársak között. Ezért rendelkezett úgy, hogy amikor kialakul ez a megromlott állapot, akkor talán jobb, ha elválnak egymástól, mintsem hogy tovább is együtt éljenek, mert együtt maradva képtelenek lennének meggyógyulni lelkileg.

„Jézus azonban világosan leszögezte a hegyi beszédében,

hogy a hűtlenségen kívül, egyéb ok miatt a házasság fel nem bontható.” (Ellen G. White: Gondolatok a hegyi beszédről 66,1.).

Itt szeretnék hangsúlyozni egy lényeges különbséget. Együttélésüket megszakíthatják ugyan egyéb okok miatt is a házastársak, de a házassági szövetségüket csak az egyik fél paráznasága miatt bonthatják fel. Pál apostol is beszél arról az esetről, amikor úgy váltak el egymástól, hogy nem volt bibliai okuk az elválásra, éppen ezért azt mondja; ha már így történt, akkor **„maradjon házasság nélkül, vagy béküljön meg a férjével”** (1Kor. 7,11.), mert **„az asszonyt törvény köti, míg férje él, de ha férje meghal, szabadon férjhez mehet, akihez akar, csakhogy az Úrban”** (1Kor. 7,39.). Természetesen ez a szabály a férfira is kötelező ugyanúgy, mint az asszonyra.

Az újbóli házasságkötés lehetőségei

Az elválás megítélése szempontjából nem nagyon van különbség a Reformmozgalom és az Adventista Egyház álláspontja között. Az újbóli házasságkötések esetében azonban már nem egyformán gondolkozik a két közösség. A Reformmozgalom azt mondja, hogy újbóli házasságkötésre csak akkor kerülhet sor, ha a házastársak közül az egyik fél már meghalt, egyéb esetben nincs rá lehetőség. Ezzel szemben az Adventista Egyház azt képviseli, hogy a házastárs halálán kívül még van olyan eset, amikor újra köthet házasságot valaki. Ez pedig akkor történhet meg, amikor az elválás az egyik fél paráznasága miatt következett be. Ebben az esetben az ártatlan fél újra házasságot köthet, és az isteni rendelkezések értelmében nem lesz parázna e cselekedete miatt.

Egyébként maga Jézus mondja ki azt a megállapítást, hogy csak akkor minősül paráznának valaki, – újbóli házasságkötése miatt – ha az előző házastársa nem paráznaság miatt lett elbocsátva, illetve, ha paráznának ítélt embert vesz el. **„Mondom pedig néktek, hogy aki elbocsátja feleségét, – hanemha paráznaság miatt, – és mást vesz el, házasságtörő, és aki**

elbocsátottat vesz el, az is házasságtörő.” (Mt. 19,9.). A Jézus által adott feltétel tehát egy határozott pontot szögez le, amely szerint létezik egy kivétel az elválás utáni házasságkötés esetére. Ez a kivételes eset akkor van biztosítva, ha az egyik fél parázna lett, és emiatt váltak el egymástól. Ebben az esetben újból házasságot köthet az ártatlan fél, teljesen szabadon. A jézusi gondolatoknak ezt az értelmezését erősíti meg a Bizonyságtétel által adott ihletett eligazítás is.

„Láttam, hogy X. Y. testvérnőnek nincs joga egy másik férjhez menni feleségül. De ha ő vagy bármely más asszony törvényesen elváll az alapon, hogy férje vétkes volt a házasságtörés bűnében, akkor szabadon férjhez mehet ahhoz, akit választ.” (Ellen G. White: Az adventista otthon 291,3.)

A jézusi feltételnek azonban van egy másik alkalmazási módja is. Előfordulnak ugyanis olyan esetek is, amikor elválás előtt nem történt paráznaság egyik fél részéről sem, mégis elváltak egymástól valamilyen egyéb ok miatt. Később azonban az egyik fél figyelmen kívül hagyva azt, hogy Isten szerint ő csak külön él a házastársától, úgy dönt, hogy egy másik féellel házasságot köt. Ebben az esetben ugyanaz a szabály érvényesül, mint az előző példánál. Az újból házasságot kötő ember ugyanis csak két dolog között választhatott volna; vagy megbékül az előző házastársával, vagy úgy marad, tőle külön élve egyedül. Mivel azonban nem tartotta magát ehhez az isteni szabályhoz, ezért az újbóli házasságkötésével az isteni normák szerint paráznává tette magát, és így ezzel a cselekedetével az előző élettársát felszabadította a vele kötött házassági szövetség alól. Míg ezzel a cselekedetével önmagát bűnössé, azaz paráznává tette, addig a korábbi élettársának mint ártatlan félnek szabad utat biztosított egy újabb házasságkötéshez. Az esetnek ilyenképpen való értelmezéséhez szintén megerősítést kapunk Istentől a Bizonyságtételben.

„J. nem küldte el feleségét. Ő hagyta el őt, és eltaszította

magától, és feleségül ment egy másik férfihez. Én nem látok semmi olyan kijelentést az Írásban, amely megtiltaná J-nek, hogy ismét megházasodjon az Úrban. Neki joga van egy asszony vonzalmára.” (Ellen G. White: Válogatott üzenetek 3. köt. 339. old.)

Mivel tehát sem bibliai, sem bizonyágtételi alapja nincs annak, amit a Reformmozgalom képvisel ebben a kérdésben, ezért valószínűnek tartom, hogy a „szent házasság” fanatikus elméletével együtt született meg ez is néhány reform-adventista vezető gondolatában. Az Adventista Egyház elvei között ugyanis nem található ilyen irányú tanítás sem most, sem az elszakadás előtti időben. Az előbb idézett bizonyágtételi szakaszok is teljesen egyértelművé teszik, hogy miként vélekedett az Egyház ebben a kérdésben az elszakadás előtt.

A reform-adventisták közötti zavar

A tárgyalt kérdésünk különlegességnek tekinthető azért is, mert éppen a Reformmozgalom korai vezetői nyilatkoztak úgy, hogy az újránházasodás kérdésében az Adventista Egyház vallja és képviseli a régi, az eredeti elvet, és a Reformmozgalom vezetett be új tanítást az elszakadása után. Erre vonatkozóan a Reformmozgalom két korábbi vezetőjének a levelezéséből szeretnék idézni. Az első alkalommal egy A. W. Dörschler nevű vezető személynek írtak, mintegy vádként sorakoztatva fel a benne említett dolgokat. A másik esetben viszont az egyik vezető személy – Krémer Oszkár – fogalmazta meg álláspontját. Egyébként mindketten az Amerikai Unió vezetői voltak a Reformmozgalomban a két világháború közötti időszakokban. Először tehát abból a levelezésből idézek, amit Dörschlernek írtak bizonyos testvérek.

(Willianson testvérek írták A. W. Dörschlernek)

„...Említetted nekem, hogy te a Reformmozgalom alapelveivel az elválás és újbóli házassággal kapcsolatban

nem egyezel, és a te hited az, hogy az ártatlan fél újból házasságra léphet.” (Bokor Sándor: Az 1951-es válság és annak alapja 4. old.)

(Bear testvérek írták A.W. Dörschlernek)

„...Nos kedves atyafi, én meg vagyok győződve arról, hogy te sohasem voltál teljesen megtérve a Reformmozgalom alapelveihez, és ez az alapja annak, hogy soha nem nyomtattad ki azokat, és nem adtad a hívók kezébe.” (u. o. 4. old.)

Dörschler tehát, mint a Reformmozgalom Amerikai Uniójának vezetője, kezdettől fogva nem értett egyet a Mozgalom által kiadott hitelvekkel. Ezt bizonyítja az a határozott fellépése is, amivel megakadályozta, hogy az általa vezetett Unióban kinyomtassák a Mozgalom hitelveit. Ezt a reakciót azonban könnyen meg lehet érteni, ha figyelembe vesszük, hogy az egész Reformmozgalom Németországból terjeszkedve érintette a különböző országokat. Ez a tény azt is jelentette, hogy a fanatikus elvek irányzatának kemény magja valószínűleg Németországban volt. Viszont ezt a fanatikus irányzatot képviselő réteg is csak 1949-ben tudott annyira megerősödni, hogy határozott fellépésével kizárja a Mozgalomból azokat a vezetőket, akik akadályozták a hitelvek angol nyelvű kiadatását, mivel nem értettek vele egyet. Megjegyzendő azonban, hogy a belső ellenzék képviselői igen komoly ellenállást fejthettek ki, ha 24 éven keresztül (1925-1949-ig) meg tudták akadályozni, hogy Amerikában ki legyen nyomtatva a Reformmozgalom hitelvi gyűjteménye.

Ahogy már említettem, a másik vezető viszont saját maga fogalmazta meg álláspontját a Reformmozgalom hitelveivel kapcsolatban, mintegy az álláspontja védelmében. Krémer Oszkár szintén az USA Uniójának vezetője volt. Két másik vezetővel együtt – A. W. Dörschler és W. O. Welp – az volt a határozott szándéka, hogy mielőtt angol nyelven is kiadnák, előbb történjen meg a Mozgalom hitelveinek helyreigazítása és módosítása

azokban a pontokban, amik szerintük nem egyeztethetők össze a Biblia tanításával. Mielőtt azonban még megvalósíthatták volna ezt a korrekciós szándékukat, a megerősödött ellentábor kizárta őket a Reformmozgalom soraiból. Később 1956. máj. 27-én Bear testvérnőnek küldött levelében többek között a következőket írta:

„...Az 1925-ös alapelvekben sok hiba van, nyomdai és másféle is... A házasság kérdése nem 'új tan', hanem régi, az adventisták kezdeti tana White testvérnő idejéből, hogy az ártatlan fél második házasságba léphet. Ha a Reformmozgalom 1925-ben új tanítást vezetett be, akkor ezt a saját felelősségére tette.

Ami a te kérdésedet illeti az angol nyelvű alapelvekkel kapcsolatban, ismeretes előtted, hogy a Generál Konferencia elhatározta, hogy előbb kijavítja őket. Eléggé kellemetlen, hogy ennyi éven át téves alapelvekkel kellett dolgoznunk. Az alapelvek nyomtatását nemcsak a házasság kérdése akadályozta, hanem vannak még itt sok dolgok, melyeket nem kell nyilvánosságra hozni...” (Bokor Sándor: Az 1951-es válság és annak alapja 5. old.)

Ezekből a levelekből teljesen egyértelművé válik, hogy a Reformmozgalom első vezetői egyáltalán nem voltak egységesek ebben a kérdésben. Mivel ezek a vezetők korábban mindannyian az Adventista Egyház tagjai voltak, ezért többé-kevésbé ismerniük kellett az Egyház tanítását az újrَاهázasodás kérdését illetően. Krémer Oszkár ki is mondta, hogy az ártatlan fél újrَاهázasodásának lehetősége nem új dolog, nem ő találta ki, hanem ez volt a régi, az adventisták eredeti tanítása, és a Reformmozgalom képviseli az újat, de ő Krémer Oszkár ezt az újat tévedésnek tartja, és nem hajlandó elfogadni.

A Reformmozgalom történelmében fel-fel tűnnek olyan vezetők, akik Krémer Oszkárhoz hasonlóan nem tudtak egyetérteni a Mozgalomnak ezzel a hitpontjával. Ezek a vezetők is feltették a kérdéseiket és elmondták az érveiket is, de minden

eredmény nélkül. A Mozgalom mai vezetői inkább hajlandók mindenféle megbélyegző jelzővel illetni őket, mint tévtanítókat, semhogy szembenézzenek a tényleges problémával, és kielégítő magyarázattal szolgáljanak. Nem számít, hogy emiatt százak mennek is el a közösségüktől, mint a 80-as években Romániában, az aradi területen. Úgy gondolom, hogy ez a magatartás egy bizonyos válaszádnak is tekinthető.